

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๗/๒๕๕๓

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายโกศล ศรีสังข์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายโกศล ศรีสังข์ ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชิงชัย มงคลธรรม) ตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สลร ๖๐๘/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พร้อมนายชิงชัย มงคลธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้สั่งแต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ (๔) ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๒๕๒ โดยต้องยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันรับตำแหน่ง กรณีนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๓ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จึงถือได้ว่า เป็นการดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยถือวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่ง สำหรับข้าราชการการเมืองตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และมาตรา ๑๐ (๔) ให้ข้าราชการการเมืองดังกล่าวออกจากตำแหน่ง เมื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้สั่งแต่งตั้งออกจากตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้สั่งแต่งตั้งได้ออกไปตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม และถือเป็นการดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ย่อมถือว่า ข้าราชการการเมืองดังกล่าวเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้เช่นกัน โดยถือวันเข้ารับตำแหน่ง คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ โดยผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และต้องยื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

และต้องยื่นบัญชี ๑ เมื่อพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปีอีกครั้งหนึ่งภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ ด้วย แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง ครบหนึ่งปี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้องในกรณีไม่ยื่นบัญชี ๑ โดยมีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องรวมสองครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๓๕๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แจ้งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการให้ถูกต้องพร้อมทั้งชี้แจงเหตุผล และครั้งที่ ๒ ตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๖๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ นอกจากนั้นมีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๓๕๗ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงนายชิงชัย มงคลธรรม ผู้สั่งแต่งตั้งให้ช่วยแจ้งเรื่องการยื่นบัญชี ๑ แก่ผู้ถูกร้องอีกทางหนึ่งด้วย ผู้ถูกร้อง มิได้ยื่นบัญชี ๑ และไม่ได้ติดต่อชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใดทั้งสิ้น

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ แล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ เกินสองในสามของจำนวน กรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง มีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่น บัญชี ๑ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาเพื่อรับฟังคำแถลงของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ และจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้อง หรือไม่

ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีก่อนรัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้บังคับและรัฐธรรมนูญ นี้ไม่ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ข้าราชการการเมืองอื่น” ไว้ ความหมายดังกล่าวถูกบัญญัติโดย ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ และในวันประกาศใช้ระเบียบดังกล่าวนี้ ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีแล้ว ประกอบกับ ไม่อาจนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งมีผลให้ผู้ถูกร้องต้องรับโทษทางอาญา จึงเป็นการใช้กฎหมาย บังคับย้อนหลังแก่ผู้ถูกร้อง

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) บัญญัติให้เป็นข้าราชการการเมือง และมาตรา ๑๐ (๔) บัญญัติว่า

“ข้าราชการการเมืองนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งเมื่อ ... (๔) นายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีผู้แต่งตั้งออกจากตำแหน่ง” ดังนั้น เมื่อถือว่า รัฐมนตรีผู้แต่งตั้งที่ปรึกษารัฐมนตรีได้ ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญนี้ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ย่อมถือว่า ข้าราชการการเมืองตำแหน่ง ที่ปรึกษารัฐมนตรีดังกล่าว เข้าดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เช่นเดียวกัน ประกอบกับเมื่อพิจารณาความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรี ที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” เข้าด้วยแล้ว จึงเห็นว่าผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีเป็น “ข้าราชการการเมืองอื่น” ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ไม่ใช่เป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ย้อนหลังให้เป็นผลร้ายต่อผู้ถูกร้อง ปัญหาว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องหรือไม่ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่ได้รับหนังสือจากผู้ร้องเนื่องจากเมื่อพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดหนองคาย ไม่ค่อยได้กลับมาที่จังหวัดมหาสารคาม อันเป็นภูมิลำเนาตามสำเนา ทะเบียนบ้านที่ผู้ร้องส่งหนังสือไปถึง เป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องไม่ได้รับหนังสือนั้น เห็นว่าผู้ร้องได้ส่งหนังสือ ไปยังภูมิลำเนาของผู้ถูกร้องแล้ว และผู้ถูกร้องก็ยอมรับว่าได้มีการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องถึงสองครั้ง แต่ไม่ได้ติดตามเรื่อง ผู้ถูกร้องเคยเข้าพบเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นคนรู้จักกับผู้ถูกร้องครั้งหนึ่ง เมื่อไม่พบ จึงเดินทางกลับ ไม่ได้สอบถามกับเจ้าหน้าที่อื่นถึงเรื่องที่ผู้ร้องมีหนังสือไปถึง ผู้ถูกร้องให้ชี้แจงเรื่องการ ไม่ยื่นบัญชี ฯ แสดงว่าผู้ถูกร้องทราบตลอดมาว่า ผู้ร้องได้มีหนังสือบอกกล่าวผู้ถูกร้องให้ดำเนินการยื่นบัญชี ฯ เสียให้ถูกต้อง เป็นการเอื้อเฟื้อต่อผู้ถูกร้องเป็นอย่างมาก แต่ผู้ถูกร้องก็เพิกเฉยไม่ชวนขวยยื่นบัญชี ฯ กรณีถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ